

İSRAİL'DE SİYASAL KAOS VE ERKEN SEÇİM

Kadriye Sınmaz

İNSAMER

İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Sınmaz, Kadriye. "İsrail'de Yeniden Erken Seçim", İNSAMER, 21.06.2019.

 Analiz

İsrail Parlamentosu Knesset'te 17 Eylül'de tekrar erken seçime gitme kararı alındı. Benyamin Netanyahu'nun 9 Nisan seçimlerine giden süreçte ve seçim sonrasında sürekli vurguladığı İran, Hizbullah ve Hamas üçgeninde dönen güvenlik tehdidi, Trump'tan aldığı açık destek ve Batı Şeria'nın ilhakı vaadi, İsrail'de hükümetin kurulması için yeterli olmadı.

Erken seçim kararının baş aktörü -tıpkı önceki erken seçim kararında olduğu gibi- eski Savunma Bakanı Avigdor Liberman oldu. Kasım 2018'de Netanyahu ülke dışında iken dönemin Savunma Bakanı Liberman Gazze'nin kuzeyine gizli bir operasyon düzenlemiş ve bu operasyon sırasında İzzettin Kassar Tugayları tarafından üst düzey bir İsrail askeri öldürülmüştü. Yaşanan çatışmaların ardından Netanyahu'nun Hamas'la ateşkes yapması üzerine de Liberman istifa etmişti. Koalisyona tehlikeye girmesi ise erken seçim kararını beraberinde getirmişti.

Erken seçim kararının gerekçelerinden bir diğeri de Ultra-Ortodoks Yahudilerin askere alınmamasıyla ilgili anlaşmazlıktı. Bu konu 9 Nisan seçimlerinden sonra Netanyahu'nun koalisyon kurma çabalarını da sonuçsuz bıraktı. Önceki yıllarda sağ partiler arasında farklı boyutlarda anlaşmazlıklar yaşansa bile Netanyahu koalisyon kurmayı başarmıştı. Fakat bu defa da seküler milliyetçi bir kanattan gelen Liberman'ın, sayıları gittikçe artan Haredilerin askere alınmasına yönelik ısrarı, hükümetin kurulmasını engelledi.

Tekrar erken seçim kararı alınması, şüphesiz İsrail içinde ve dışında farklı sonuçlar doğuracaktır. Yaklaşık üç aylık süreçte olağanüstü bir gelişme yaşanmadığı takdirde seçim sonuçlarında belirgin bir değişim olması beklenmemektedir. Zira ideolojik olarak farklılaşan İsrail toplumunda kutuplaşma derinleşmektedir. Dolayısıyla benzer bir sonuçta

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

aynı sorunlar yeniden gündeme gelecektir; bu durumda da ülke yeni bir koalisyon kriziyle karşı karşıya kalabilir. Fakat hükümetin yalnızca koalisyonla kurulabildiği İsrail siyasetinde küçük oy farklılıklarının bile oldukça önem arz ettiği unutulmamalıdır.

Erken seçim İsrail solu için oldukça önemli bir fırsattır. 9 Nisan seçimlerini küçük bir farkla ikinci sırada tamamlayan Mavi-Beyaz İttifakı, 17 Eylül'e giden süreçte iyi bir politika geliştirirse Netanyahu'nun partisi Likud'la arasındaki farkı kapatabilir. Bu süreçte ittifakın lideri Beny Gantz ve diğer ortakların geliştireceği söylem dili oldukça önemli olacaktır. Farklı ittifak arayışları ve Arap seçmenin oyları da bu noktada değerlendirilmesi gereken önemli başlıklardır. Zira İsrail solu uzun yılların ardından iktidara ilk defa bu kadar yakın olabilmıştır.

Yeniden erken seçim kararıyla ikinci bir şans yakalayan diğer bir taraf da eski Adalet Bakanı Ayalet Şaked ve eski Eğitim Bakanı Naftali Bennett'tır. 9 Nisan seçimleri öncesinde "Yeni Sağ Partisi"ni kurarak birlikte seçimlere giren Şaked ve Bennett barajı geçememişti. Bu defa muhtemelen ayrı ayrı seçimlere katılacak olan ve daha önce Netanyahu'nun kabinesinde bulunan bu iki isim, Knesset'te yer almayı başarırsa yeni dönemde etkili olabilir.

Lieberman ve Netanyahu'nun partilerinin aldığı oylarda önemli bir değişiklik beklenmese de bu sürecin Netanyahu'nun siyasi yaşamında geçirdiği en zor dönemlerden biri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Hakkında açılan yolsuzluk ve rüşvet soruşturmaları da süren Netanyahu, avukatları aracılığıyla başsavcıdan davanın ileri bir tarihe ertelenmesini talep etmiş; fakat başsavcı bu talebi reddetmiştir. Netanyahu hakkında açılan davanın ekim ayı başında görülmesi beklenmektedir.

İşgal devleti İsrail'deki siyasi belirsizlik süreci ABD'nin bölgesel politikalarını da derinden etkilemektedir. ABD siyasetinde Siyonist lobinin ve Evanjelik Hristiyanların ağırlığı ve Siyonizm sempatanlarının varlığı ABD'yi İsrail'in hamisi konumuna getirmiştir. Donald

Trump'ın ABD elçiliğini Kudüs'e taşıma kararı, 9 Nisan seçimlerinden sadece birkaç gün önce Golan Tepeleri'ni İsrail toprağı kabul eden belgeyi imzalaması gibi adımları, İsrail'e koşulsuz desteğin açıkça gözlemlendiği gelişmeler olmuştur.

Filistin-İsrail meselesinde nihai çözümü getireceği iddia edilen "Yüzyılın Anlaşması" ismi verilen plan, Trump'ın başkanlık döneminde bölge ile ilgili en önemli başlıklardan biri olmuştur. Açıklanma tarihi sürekli ertelenen planın en son ramazan ayı sonrasında açıklanacağı ifade edilmişti. 25-26 Haziran'da Bahreyn'in başkenti Manama'da düzenlenecek olan "Refah İçin Barış" çalıştayının ise Yüzyılın Anlaşması kapsamında düzenlenen ilk organizasyon olduğu belirtilmektedir.

İsrail'de seçimlerin erkene alınması -basına sızdırılan bilgilere göre- Filistinlilerin haklarını hiçe sayan Yüzyılın Anlaşması planının açıklanmasının ertelenmesine sebep olabilir. Manama çalıştayı da İsrail'deki siyasi belirsizliğin gölgesinde kalmaktadır.

Hem siyasi başarısızlık dönemi hem de hakkında açılan soruşturmaların akıbeti ile ilgili belirsizlik, Netanyahu üzerine kurulan ABD'nin bölge politikalarını ve Yüzyılın Anlaşması'nı olumsuz etkileyebilir.

Diğer taraftan Ekim 2018'den bu yana İsrail ile ilişkilerini aleni hâle getiren Körfez ülkeleri açısından da İsrail'deki siyasi durum önem arz etmektedir. 1948'den bu yana İsrail'e karşı Filistinlilerin yanında duran, hatta birçok defa İsrail'le savaşa girmekten çekinmeyen Arap ülkeleri, bahsi geçen anlaşma konusunda kendilerini İsrail'in yanında yeni bir noktada konumlandırmaktadır. Seçim sonrasında İsrail'de sol bir hükümet kurulması gibi köklü bir değişim yaşanırsa bu durum Körfez ülkeleri ve İsrail yakınlaşması sürecini de etkileyebilir.

İsrail'de hükümetin başına hangi isimlerin geldiği, Filistinlilere uygulanan hukuksuzluklar açısından bir farklılık ifade etmemektedir. Zira İsrail'de birçok siyasi parti liderinin seçim vaatleri arasında Filistinlilere yönelik baskının

arttırılması vardır. Bu konuda âdeta bir yarışa girildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak İsrail'deki siyasi belirsizlik ve bu durumun getirdiği iç meselelere yoğunlaşma sürecinin Filistinliler açısından olumlu bir gelişme olduğunu belirtmek gerekmektedir. Fakat seçimlerin gerçekleşeceği 17 Eylül'e kadarki süreçte Netanyahu hükümetinin seçmenin takdirini kazanmak adına Gazze'ye yeni saldırılar düzenlemesi de kuvvetle muhtemeldir. Güvenlik bahanesiyle stratejik noktaların vurulabileceği olası bir saldırının savaş gibi

büyük çaplı bir çatışmaya dönüşmesi zor görünse de böyle bir saldırı durumunda Filistinliler yine can ve mal kayıplarına uğrayabilir.

Yaklaşık üç aylık süreç ve seçim sonuçları, İsrail siyaseti açısından dönüm noktası olacak gelişmelere gebe olabilir veya Netanyahu başbakan seçilerek İsrail tarihinde en uzun süre başbakanlık yapma sıfatını kazanarak hakkında açılan davalardan da kurtulmanın yollarını arayabilir. Süreç, İsrail siyaseti kadar ABD ve Arap ülkeleri ve tabii ki Filistin açısından da oldukça önem arz etmektedir.

